

Suomen sota

Suomen autonomian synty

Kpl 18

SUOMEN SODAN TAUSTAA

- Ranskan Napoleon oli valloittanut 1800-luvun alussa suuren osan Eurooppaa
 - Englanti lyömättä → keinoksi mannermaa-sulku eli yritettiin estää kauppa Englannin kanssa
- Ruotsi kävi kauppaa Englannin kanssa → ei suostunut kauppasaartoon
 - Kustaa IV Aadolf suhtautui epäluuloisesti Napoleoniin
- Tilsitin sopimus 1807: Ranskan keisari Napoleon ja Venäjän keisari Aleksanteri I sopivat, että Aleksanteri pakottaa Ruotsin mukaan saartoon → Suomi palkkioksi → Suomen sota

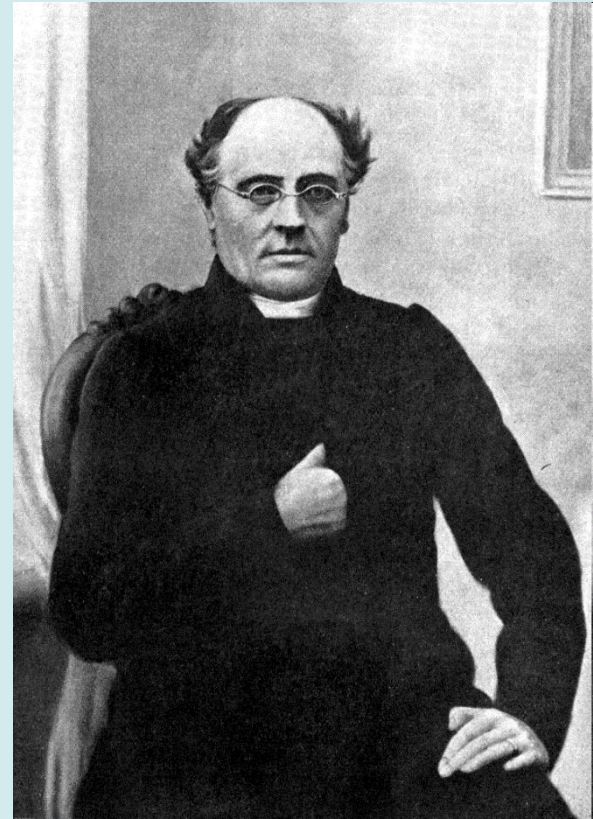
Napoleon...
666....

Ruotsin kuningas
Kustaa IV Aadolf

SUOMEN SOTA

- Helmikuussa 1808 Venäjä hyökkäsi Suomeen
- Ruotsi ei pystynyt torjumaan hyökkäystä
 - Venäjä miehitti eteläisen Suomen
 - Sveaborg (Suomenlinna nykyään) antautui toukokuussa taisteluitta
- Pohjanmaalla ja Savossa taisteluja – voitokkaitakin - vihollista vastaan
- Venäjä kuitenkin vahvempi: Ruotsi joutui taipumaan rauhaan 1809

- Johan Ludvig Runeberg kuvasi myöhemmin Suomen sodan tapahtumia *Vänrikki Stoolin tarinoissa*.
 - kirjoitti ruotsiksi
 - todellisia ja kuvitteellisia henkilöitä – esim. Sven Dufva, Lotta Svärd
 - ihannoitu kuva urhoollisesta suomalaisesta sotilaasta

Johan Ludvig (J.L. Runeberg)
– Suomen kansallisrunoilija

VENÄJÄN VALTAAN

- venäläiset kohtelivat suomalaisia varsin hyvin
 - monet suomalaiset pian yhteistyöhön venäläisten kanssa
- Porvoossa maaliskuussa 1809 kokous ("valtiopäivät"), jossa keisari Aleksanteri I oli läsnä
 - otti vastaan uskollisuudenvalan Suomen säädyltä

- keisari antoi hallitsijanvakuutuksen

Pidän voimassa maan uskon-
non ja perustuslain sekä
säätyjen erioikeudet!

ALEXANDER I.

Jumalan Armosta,
 Keisari ja Keisardias yli koko Rußanmaan
 K. K. K.

Suuri Ruhtinas Suomen maasa
 K. K.

Teemme tietäväksi: Että sitte kuin ME Sen Korkeimman edeslaikomuksesta olem-
 ma ottaneet Suuren Ruhtinan maan Suomen hallituksemme ala, olemma ME tämän
 kautta tahtoneet wahwistaa ja kiinnittää Maasa olevan Eristillisen Opiin ja perustus-
 lait niin myös niitä wapauksia ja oikeuksia, kuin kulin Edäty nimitetysä Suuresta Ruh-
 tinan maasa erinomattain, ja kaikki sen Kuluwaiset yhteisesti, niin ylhäiset kuin alhaiset
 tähän saalla Constitutionin eli säätämisen jälkeen ovat nautinneet: Lupaamme myös
 pitää kaikkia niitä etuja ja aseturia wahwana ja järkähtämättömänä heidän täydelliseksi
 woinansa. Suuremmaksi wiisyydeksi olemma ME tämän Wakutus-Kirjan MEININ
 omalla kädellämme ala kirjoittaneet. Annettu Borgåsa sinä 22 päiväinä Maalis-
 Kuusa 1809.

Pääkirja on korttammaksi omalla kädellä alakirjoitettu

ALEXANDER.

Että tämä on meidän Käskenne oikein tähtty,
 wahwistaa Armostuimman Käsken jälkeen
 ROB. H. REHBINDER,
 Palwelusta kelenä S. R. Keisarin työssä
 Suomen Ksöisa.

Aleksanteri I:n
 hallitsijan-
 vakuutus

- Suomi sai erillishallinnon, jota alettiin myöhemmin nimittää autonomiaksi (itsehallinto)
- Venäjän keisari oli Suomen suuriruhtinas
 - itsevalti

SUOMEN SUURIRUHTINASKUNTA

- Haminan rauha Ruotsin ja Venäjän välillä
 - Suomen alue Venäjälle. Raja pohjoisessa Tornio- ja Muoniojokeen → suomalaisasutusta jäi Ruotsin puolelle (meänkieliset)
 - Venäjä sai Ahvenanmaan
- 1812 Viipurin kuvernementti siirtyi Venäjältä Suomelle (ns. Vanha Suomi)
- Suomen ja Venäjän välillä tulliraja

- Suomi sai oman hallituksen, senaatin v.1816
 - Senaattorit suomalaisia
 - Senaatin pj., kenraalikuvernööri
 - Sprengtportenin jälkeen korkea-arvoinen venäläinen sotilas
- Pietariin Suomen asiain komitea/Suomen valtiosihteeri
- Ylihallituksia Suomeen
 - esim. Suomen pankki, lääkintöhallitus, postilaitos

- Suomessa pidettiin voimassa Ruotsin vallan aikaiset lait
- Rahana rupla ja Ruotsin raha, vuodesta 1840 pelkkä rupla
- Verot saatiin käyttää Suomen omiin tarpeisiin
- Suomalaisista tuli uskollisia alamaisia
 - tyytyväisiä asemaansa Venäjän yhteydessä
 - Suomen asema monessa suhteessa parempi kuin aikoinaan Ruotsin yhteydessä

Suomen itsehallinto

Suomen autonomian sisältö

Suomella oli oma

- hallinto ja virkamiehet (virkakieli ruotsi)
- valtiontalous ja ulkomaankauppa (tulliraja)
- uskonto ja kulttuuri
- lainsäädäntö
- oikeuslaitos
- raha vuodesta 1860.

Hallitsijalle kuuluivat

- ulkopolitiikka
- sotilasasiat
- senaattorien, kenraalikuvernöörin ja maaherrojen nimittäminen
- valtiopäivien kutsuminen koolle, lakiesitysten antaminen ja lakien vahvistaminen
- toimeenpanovalta, ellei hän delegoinut sitä Suomen viranomaisille.

→ Suomen alamaiset olivat myös Venäjän alamaisia, mutta venäläiset eivät saaneet vapaasti muuttaa Suomeen.

HELSINKI

- Turku oli maantieteellisesti ja henkisesti liian lähellä Ruotsia
 - Helsingistä Suomen pääkaupunki vuonna 1812 → Engel suunnitteli kaupungin ydinkeskustan
 - empire-tyyli (uusklassismi)
 - yliopisto Turun palon jälkeen Helsinkiin vuonna 1828
 - ”Keisarillinen Aleksanterin yliopisto”

Senaatintori

Valtioneuvoston linna

